Lietas arhīva Nr. A42-00603-24/8
ECLI:LV:ADRJRIT:2024:0416.A420217923.2.S

Administratīvā rajona tiesa
Rīgas tiesu nams
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2024.gada 16.aprīlī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Dace Grabovska,
piedaloties pieteicējai /pers. A/, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Maksātnespējas kontroles dienesta pilnvarotajai pārstāvei /pers. B/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Maksātnespējas kontroles dienesta 2023.gada 21.augusta lēmuma Nr.1-11/2023/8 „Par atcelšanu no maksātnespējas procesa administratora amata" atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /pers. A/ 2023.gada 19.jūnijā iesniedza iesniegumu Maksātnespējas kontroles dienestā (lietas 14.lapa), lūdzot atbrīvot viņu no maksātnespējas procesa administratora amata.

Ar Maksātnespējas kontroles dienesta 2023.gada 3.jūlija lēmumu Nr.1-11/2023/6 pieteicēja atbrīvota no maksātnespējas procesa administratora amata (lietas 12.lapa), pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 17.^{1}panta pirmo daļu.

Savukārt ar Maksātnespējas kontroles dienesta 2023.gada 21.augusta lēmumu Nr.1-11/2023/8 (turpmāk – Lēmums) (lietas 9.-11.lapa) nolemts atcelt Maksātnespējas kontroles dienesta 2023.gada 3.jūlija lēmumu Nr.1-11/2023/6 un pieteicēja atcelta no maksātnespējas procesa administratora amata, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 17.^{2}panta pirmās daļas 5.punktu.

Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[1.1] Konkrētajā gadījumā Maksātnespējas kontroles dienests konstatēja, ka pieteicēja profesionālajā darbībā ar savu rīcību ir radījusi šaubas par maksātnespējas procesa administratora pilnvaru godprātīgu izmantošanu. Pieteicēja kā maksātnespējas procesa administratore ļaunprātīgi izmantoja savas pilnvaras juridiskās personas maksātnespējas procesos.

[1.2] Maksātnespējas kontroles dienests ņēmis vērā faktu, ka pieteikumi par pieteicējas atcelšanu uz Maksātnespējas likuma 22.panta otrās daļas 7.punkta pamata iesniegti tiesā 2023.gada 15.jūnijā, savukārt pieteicējas iesniegums par maksātnespējas procesa administratores atbrīvošanu pēc pašas vēlēšanās Maksātnespējas kontroles dienestā iesniegts 2023.gada 19.jūnijā, proti, pēc pieteikumu saņemšanas tiesā.

[1.3] Maksātnespējas kontroles dienesta 2023.gada 3.jūlija lēmums Nr.1-11/2023/6 ir pieteicējai labvēlīgs tiesisks lēmums, tomēr atbilstoši Administratīvā procesa likuma 85.panta otrās daļas 4.punktam pastāv pamats tā atcelšanai, jo mainījušies lietas faktiskie vai tiesiskie apstākļi, kuriem pastāvot administratīvā akta izdošanas brīdī iestāde varētu šādu administratīvo aktu neizdot, un šī lēmuma palikšana spēkā skar būtiskas sabiedrības intereses.

[1.4] Pieteicēja nav paskaidrojusi, ka viņa nebija zinājusi par tiesvedības procesiem saistībā ar viņas atcelšanu no juridiskās personas maksātnespējas procesiem.

[1.5] Maksātnespējas procesa administratora atcelšana, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 17.^{2}panta pirmās daļas 5.punktu, atbilstoši samērīguma principam ir attaisnojama ar sabiedrības labumu.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicēja vērsās ar pieteikumu tiesā (lietas 3.-7.lapa).

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Pieteicēja pēc Maksātnespējas kontroles dienesta 2023.gada 3.jūlija lēmuma Nr.1-11/2023/6 pieņemšanas tiesiski paļāvās, ka vairs nav valsts amatpersona un neatrodas Maksātnespējas kontroles dienesta uzraudzībā.

Gan civillietā Nr./numurs A/, gan civillietā Nr./numurs B/pieteicēja lūdza tiesu atcelt viņu no juridisko personu maksātnespējas procesa administratora pienākumu pildīšanas, nesniedzot detalizētus iebildumus Maksātnespējas kontroles dienesta iesniegtajiem pieteikumiem par pieteicējas atcelšanu no maksātnespējas procesa administratora pienākumu pildīšanas.

Pieteicēja minētos lēmumus nepārsūdzēja, jo bija jau atbrīvota no maksātnespējas procesa administratora amata.

Papildus pieteicēja skaidro, ka sākot ar 2023.gada 4.jūliju Elektroniskās maksātnespējas uzskaites sistēmā pieteicēja vairs saņēma nevienu ar maksātnespējas procesiem saistītu dokumentu (tiesas dokumenti, Maksātnespējas kontroles dienesta lēmumi, Uzņēmumu reģistra dokumenti).

Tiesas lēmumi netika paziņoti Civilprocesa likumā noteiktajā par tiesas dokumentu izsniegšanu kārtībā, tādējādi liedzot tiesības uz pārsūdzību tiesā. Pieteicēja uzskata par nelikumīgu Maksātnespējas kontroles dienesta norādi, ka pieteicējai vajadzēja veikt nepieciešamās darbības saistībā ar tiesībām iepazīties ar nolēmumu.

[2.2] Maksātnespējas kontroles dienests ir rīkojies pretēji ētikas un labas pārvaldības normām. Rīgas pilsētas tiesas pieteikumu civillietā Nr./numurs B/pieteicēja saņēma 2023. gada 19.jūnijā nevis 15.jūnijā, kā uz to norāda Maksātnespējas kontroles dienests, un tiesas pieteikumu civillietā Nr./numurs A/saņēma 2023.gada 30.jūnijā. Pieteicēja skaidro, ka līdz 2023.gada 15.jūnijam atradās darbnespējā, pieteicēja ir skaidrojusi Maksātnespējas kontroles dienestam pieteicējas ģimenes apstākļus, kā attaisnojošus iemeslus maksātnespējas procesa administratora pienākumu daļējai veikšanai 2023.gada ziemas/pavasara periodā.

[2.3] Maksātnespējas kontroles dienests apzināti vēlējies radīt pieteicējai kā privātpersonai nelabvēlīgas sekas un, pieņemot Lēmumu, preventīvi panākt pieteicējas atcelšanu no amata un sodīšanas funkcijas izpildi.

[2.4] Pieteicēja uzskata, ka lietas faktisko un tiesisko apstākļu maiņa bija Maksātnespējas kontroles dienesta iniciatīva.

[2.5] Laika periodā no 2023.gada 11.jūlija līdz augustam pēc Maksātnespējas kontroles dienesta pieteikumiem Latvijas Republikas tiesās pieteicēja tikusi atcelta no visiem fizisko un juridisko personu maksātnespējas procesiem, un pieteicējas vietā tika iecelti citi maksātnespējas procesa administratori.

Pastāvot apstāklim, ka ar Lēmumu ir atcelts Maksātnespējas kontroles dienesta 2023.gada 3.jūlija lēmums Nr.1-11/2023/6, tiesiski nav noregulēta situācija civillietā vienā juridiskās personas maksātnespējas procesā un aptuveni 17 fizisko personu maksātnespējas procesos. Ja šis lēmums ir atcelts, secīgi iepriekšminētie tiesas lēmumi arī ir spēkā neesoši vai tie būtu juridiski labojami. Pieteicēja uzskata, ka Maksātnespējas kontroles dienests ir rīkojies nekompetenti un nepamatoti.

[2.6] Maksātnespējas kontroles dienests nav ievērojis privātpersonas tiesību ievērošanas principu, vienlīdzības principu, tiesiskās paļāvības principu, samērīguma principu un procesuālā taisnīguma principu.

[2.7] Pieteicējas ieskatā, Maksātnespējas kontroles dienests nav panācis nekādu situācijas uzlabojumu, bet lieki izlietojis valsts resursus, divas reizes pieņemot lēmumu attiecībā uz vienu statusu - maksātnespējas procesa administratora amatu.

[2.8] Administratīvā akta pieņemšanas laikā nebija būtiski mainījušies ne faktiskie, ne tiesiskie apstākļi.

Turklāt Administratīvā procesa likuma 85.panta otrajā daļā norādīts, ka iestāde var atcelt labvēlīgu tiesisku administratīvo aktu, tādējādi iestādei ir piešķirta rīcības brīvība.

[3] Maksātnespējas kontroles dienests rakstveida paskaidrojumos (lietas 24.-26.lapa) pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem. Papildus norādīts turpmāk minētais.

[3.1] Pieteicējas lūgums par viņas atbrīvošanu no maksātnespējas procesa administratora amata iesniegts laikā, kad tiesā bija jau iesniegti Maksātnespējas kontroles dienesta pieteikumi par viņas atcelšanu no maksātnespējas procesa administratora amata konkrētos maksātnespējas procesos par pilnvaru ļaunprātīgu izmantošanu.

Pēc pieteicējas atbrīvošanas no maksātnespējas procesa administratora amata stājās spēkā divi Rīgas pilsētas tiesas nolēmumi, ar kuriem pieteicēja saskaņā ar Maksātnespējas likuma 22.panta otrās daļas 7.punktu tika atcelta no maksātnespējas procesa administratora pienākumu pildīšanas konkrētos juridiskās personas maksātnespējas procesos.

Ņemot vērā, ka Maksātnespējas kontroles dienesta 2023.gada 3.jūlija lēmuma Nr.1-11/2023/6 pieņemšanas brīdī Rīgas pilsētas tiesa vēl nebija skatījusi pēc būtības Maksātnespējas kontroles dienesta pieteikumus saistībā ar pieteicējas atcelšanu no pienākumu pildīšanas konkrētos maksātnespējas procesos par pilnvaru ļaunprātīgu izmantošanu, Maksātnespējas kontroles dienests, ievērojot Ministru kabineta 2017.gada 30.maija noteikumu Nr.288 „Maksātnespējas procesa administratora pretendentu apmācības, eksaminācijas kārtība, eksaminācijas komisijas darbības kārtība un maksātnespējas procesa administratoru amatā iecelšanas, atbrīvošanas, atcelšanas un atstādināšanas no amata un amata darbības apturēšanas kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr.288) 110.punktā noteikto prekluzīvo termiņu, pieņēma 2023.gada 3.jūlija lēmumu Nr.1-11/2023/6.

[3.2] Lai piemērotu Maksātnespējas likuma 17.^{2}panta pirmās daļas 5.punktu maksātnespējas procesa administratora atcelšanai no amata, pietiek ar vienu tiesas nolēmumu, ar kuru konstatēta ļaunprātība maksātnespējas procesa administratora rīcībā. Konkrētajā gadījumā tie bija divi nolēmumi.

Pieteicējas atcelšana no maksātnespējas procesa administratora amata uz Maksātnespējas likuma 17.^{2}panta pirmās daļas 5.punkta pamata atbilst samērīguma principam, jo ir sasniegts leģitīmais mērķis.

[3.3] Maksātnespējas kontroles dienests uzskata, ka konkrētais gadījums nav netipisks. Pieteicēja pamatoti atcelta no maksātnespējas procesa administratora amata, jo īpaši ņemot vērā to, ka maksātnespējas procesa administratora atcelšana no amata un atbrīvošana no amata rada atšķirīgas tiesiskās sekas attiecībā uz laika periodu, kad persona nākotnē var atkārtoti pretendēt uz maksātnespējas procesa administratora amatu.

[3.4] Kaut arī tiesiskās paļāvības princips noteic, ka valsts rīcībai jābūt konsekventai, tas nenozīmē, ka izdotais administratīvais akts nekādā gadījumā nav atceļams vai rīcība nevar tikt mainīta. Princips nav absolūts.

Pieteicējas tiesiskajai paļāvībai ir pretstatāmas sabiedrības intereses, lai maksātnespējas procesa administratora amatu ieņemtu tikai tādas personas, par kuru godprātību un uzticamību nav šaubu. Tas pamatojams ar to, ka no maksātnespējas procesa administratora darbības ir atkarīga ne tikai komercvides stabilitāte, bet arī sabiedrības uzticība maksātnespējas nozarei kopumā. Turklāt jāņem vērā, ka tiesību normās noteiktā regulējuma maksātnespējas procesa administratora atcelšanai no amata mērķis ir nodrošināt tiesiskumu, efektivitāti un taisnīgumu ikvienā maksātnespējas procesā, kā arī panākt, lai maksātnespējas procesa administratora amatu ieņemtu tikai tādas personas, kuras ievēro normatīvo aktu prasības. Līdz ar to sabiedrības ieguvums, pieņemot Lēmumu, ir nozīmīgāks nekā maksātnespējas procesa administratora tiesisko interešu ierobežojums. Tātad pieteicējas paļāvība par to, ka Lēmums netiks atcelts, konkrētajā gadījumā nav aizsardzības vērta.

[3.5] Maksātnespējas procesa administratora atcelšana no amata Maksātnespējas likumā noteiktos gadījumos nav uzskatāma par sodīšanu, bet gan par tiesiskajām sekām konkrētajos apstākļos. Turklāt pieteicēja vēlējās izbeigt pildīt maksātnespējas procesa administratora amata pienākumus, nenoliedzot, ka profesionālajā darbībā varēja pieļaut kļūdas.

Ņemot vērā, ka Maksātnespējas kontroles dienests, konstatējot pieteicējas ļaunprātīgu pilnvaru izmantošanu divos administrējamos procesos, bija vērsies ar pieteikumiem tiesā par viņas atcelšanu šajos procesos, un minēto faktu nenoliedz pati pieteicēja, tad šajā gadījumā viņa varēja saprātīgi pieļaut, ka pastāv iespēja atcelšanai no maksātnespējas procesa administratora amata ar izrietošajām sekām.

[3.6] Gan atbrīvojot maksātnespējas procesa administratoru no amata, gan to atceļot, Maksātnespējas kontroles dienests iesniedz tiesā pieteikumus par maksātnespējas procesa administratora atcelšanu visos maksātnespējas procesos, kur savus pienākumus pildīja maksātnespējas procesa administrators. Līdz ar to tiesiskās sekas – maksātnespējas procesa administratora atcelšana no visiem maksātnespējas procesiem, kuros viņš pilda maksātnespējas procesa administratora pienākumus, ir vienādas gan maksātnespējas procesa administratora atbrīvošanas no amata, gan atcelšanas no amata gadījumā.

[4] Tiesas sēdē pieteicēja uzturēja iesniegto pieteikumu, sniedzot papildu paskaidrojumus, ka viņa neplāno atkārtoti pretendēt un kļūt par maksātnespējas procesa administratori, bet tiesājas dēļ tiesiskuma, taisnīguma, procesa efektivitātes. Turklāt pieteicēja vērš uzmanību, ka paļāvās uz iestādes lēmumu, tā tiesiskumu pie apstākļa, ka bija lūgusi sevi atbrīvot no amata pienākumiem dēļ ģimenes apstākļiem, kas Maksātnespējas kontroles dienestam bija zināmi. Pieteicēja paužnezipratni par situāciju, kurā iestāde procesu par atcelšanu no maksātnespējas procesa administratora amata tiesā neizbeidza, nenomainīja maksātnespējas procesa administratoru, bet tieši pretēji, vērsās tiesā ar vēl vienu prasījumu par atcelšanu. Zinot, ka ir atbrīvota no amata, pieteicēja lēmumus civilprocesos nepārsūdzēja, uzskatot, ka tie nekādi neietekmēs viņas situāciju.

Maksātnespējas kontroles dienesta pilnvarotā pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un tiesai sniegtajos rakstveida paskaidrojumos norādīto, papildus skaidrojot, ka atbrīvošanai un atcelšanai no amata ir atšķirīgas sekas, ka pieteicējas gadījums nav netipisks, ka tiesiskā paļāvība nav un nevar būt absolūta, ka, mainoties apstākļiem, iestāde var atcelt lēmumu un izdot citu.

Motīvu daļa

[5] Lietā ir strīds par Lēmuma tiesiskumu un pamatotību, kā arī noskaidrojams, vai Maksātnespējas kontroles dienests pēc pieteicējas atbrīvošanas no amata pēc pašas vēlēšanās, pieteicēju pamatoti atcēla no maksātnespējas procesa administratora amata, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 17.^{2}panta pirmās daļas 5.punktu.

[6] Maksātnespējas likuma 17.^{2} panta pirmās daļas 5.punkts noteic, ka Maksātnespējas kontroles dienesta direktors ar lēmumu atceļ maksātnespējas procesa administratoru no amata, ja tiesa ir atcēlusi maksātnespējas procesa administratoru no pienākumu pildīšanas maksātnespējas procesā, pamatojoties uz šā likuma 22.panta otrās daļas 7.punktu.

Maksātnespējas likuma 22.panta otrās daļas 7.punkts noteic, ka maksātnespējas procesa administratoru atceļ, ja viņš ļaunprātīgi izmanto savas pilnvaras.

Minētā ir imperatīva tiesību norma, kas tajā norādītajos apstākļos – maksātnespējas procesa administratora atcelšana no pienākumu pildīšanas – paredz konkrētas tiesiskas sekas – obligātā administratīvā akta izdošanu. Tiesību norma ir skaidra un nepārprotama. Tādējādi maksātnespējas procesa administratoram ir jārēķinās ar minētajām tiesiskajām sekām gadījumā, ja ir spēkā stājies tiesas nolēmums, ar kuru tas atcelts no pienākumu pildīšanas maksātnespējas procesā.

Noteikumu Nr.288 111.punkts noteic, ka Maksātnespējas kontroles dienesta direktors 10 darbdienu laikā no dienas, kad Maksātnespējas kontroles dienests konstatē kādu no Maksātnespējas likuma 17.^{2} pantā minētajiem apstākļiem, pieņem lēmumu par maksātnespējas procesa administratora atcelšanu no amata.

[7] No lietas materiāliem konstatējams, ka pieteicēja 2023.gada 19.jūnijā Maksātnespējas kontroles dienestam lūdza sevi atbrīvot no maksātnespējas procesa administratora pienākumiem, pamatojoties uz personiskiem apstākļiem (lietas 14.lapa).

Pamatojoties uz minēto, Maksātnespējas kontroles dienests ar 2023.gada 3.jūlija lēmumu Nr.1-11/2023/6 pieteicēju atbrīvoja no maksātnespējas procesa administratora amata (lietas 12.lapa), pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 17.^{1}panta pirmo daļu.

Vienlaicīgi Maksātnespējas kontroles dienests 2023.gada 15.jūnijā vērsās Rīgas pilsētas tiesā ar pieteikumiem par pieteicējas atcelšanu no maksātnespējas procesa administratora amata SIA /Nosaukums A/ maksātnespējas procesā un SIA /Nosaukums B/ maksātnespējas procesā par pilnvaru ļaunprātīgu izmantošanu.

Tātad secināms, ka iesniegums par pieteicējas atbrīvošanu no amata pēc pašas vēlēšanas Maksātnespējas kontroles dienestā iesniegts pēc pieteikumu par maksātnespējas procesa administratores atbrīvošanas no amata saņemšanas tiesā.

Ar Rīgas pilsētas tiesas 2023. gada 14.jūlija lēmumu lietā Nr./numurs A/apmierināts Maksātnespējas kontroles dienesta pieteikums, atceļot pieteicēju no maksātnespējas procesa administratora pienākumu pildīšanas SIA /Nosaukums A/ maksātnespējas procesā, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 22.panta otrās daļas 7.punktu (lietas 27.-30.lapa).

Ar Rīgas pilsētas tiesas 2023.gada 18.jūlija lēmumu lietā Nr./numurs B/apmierināts Maksātnespējas kontroles dienesta pieteikums, atceļot pieteicēju no maksātnespējas procesa administratora pienākumu pildīšanas SIA /Nosaukums B/ maksātnespējas procesā, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 22.panta otrās daļas 7.punktu (lietas 32.-39.lapa).

Maksātnespējas kontroles dienesta 2023.gada 7.augusta ziņojumā sniegta informāciju par to, ka ar abiem lēmumiem civillietās pieteicēja atcelta no pienākumu pildīšanas juridiskās personas maksātnespējas procesos uz Maksātnespējas likuma 22.panta otrās daļas 7.punkta pamata (lietas 49.-51.lapa).

Pieteicēja sniegusi paskaidrojumus Maksātnespējas kontroles dienestam (lietas 16.-17.lapa), norādot, ka personisku iemeslu dēļ 2023.gada ziemas/pavasara periodā viņa nespēja pilnvērtīgi pildīt maksātnespējas procesa administratora pienākumus, nenoliedzot, ka viņas darbā tika pieļautas kļūdas. Ņemot vērā traģiskos ģimenes apstākļus, tika iesniegts iesniegums par maksātnespējas procesa administratores atbrīvošanu no amata, vienlaicīgi saņemot Maksātnespējas kontroles dienesta pieteikumus par viņas atcelšanu no juridiskās personas maksātnespējas procesos (SIA /Nosaukums A/ un SIA „/Nosaukums B/) maksātnespējas procesa administratora pienākumu pildīšanas. Pieteicēja uzskatīja, ja viņa ir atbrīvota no maksātnespējas procesa administratora amata, jautājums par viņas atcelšanu nebūs aktuāls, līdz ar to abi lēmumi civillietās netika pārsūdzēti. Ņemot vērā, ka pieteicēja tika atbrīvota no amata, tad nav saprotams mērķis, lietderība, tiesiskums un nepieciešamība lēmuma pieņemšanai par pieteicējas atcelšanu no amata.

Papildus paskaidrojumā norādīts, ka pieteicējai tika liegtas tiesības iepazīties ar Rīgas pilsētas tiesas 2023.gada 18.jūlija lēmumu lietā Nr./numurs B/, jo minēto lēmumu nav saņēmusi, kā arī pieteicējai nav iespējas izmantot elektroniskās sistēmas (e-adrese, Tiesu informācijas sistēma, Elektroniskās maksātnespējas uzskaites sistēma). Līdz ar to ir būtiski pārkāptas pieteicējas procesuālās tiesības uz aizstāvību.

[8] Vērtējot iepriekš konstatēto, tiesa atzīst, ka lietā nav strīda, ka pieteicēja ar Rīgas pilsētas tiesas 2023. gada 14.jūlija lēmumu lietā Nr./numurs A/ un Rīgas pilsētas tiesas 2023.gada 18.jūlija lēmumu lietā Nr./numurs B/atcelta no amata pienākumu pildīšanas. Tiesa lēmumos konstatējusi, ka ir iestājušies Maksātnespējas likuma 22.panta otrās daļas 7.punktā noteiktie apstākļi. Minētie lēmumi stājušies spēkā.

Līdz ar to secināms, ka ir iestājušies Maksātnespējas likuma 17.^{2}panta pirmās daļas 5.punktā noteiktie apstākļi.

[9] Kā to pamatoti norāda Maksātnespējas kontroles dienests, lietderības apsvērumi pirms administratīvā akta izdošanas parasti ir izdarāmi gadījumā, kad iestādei tiesību normas piešķir rīcības brīvību. Obligātā administratīvā akta gadījumā iestādei parasti tikai jāpārbauda, vai ir iestājušies tiesību normā minētie apstākļi, un jāpiemēro tiesību normā paredzētās konkrētās tiesiskās sekas. Obligātā administratīvā akta gadījumā lietderības apsvērumi izdarāmi tikai netipiskā gadījumā, tas ir, gadījumā, ko likumdevējs, radot tiesību normu, nav iedomājies un kas turklāt būtiski ietekmē privātpersonu.

Tiesa konstatē, ka izskatāmajā lietā ir izpildījušies visi kritēriji, kas paredzēti tiesību normā, līdz ar to Maksātnespējas kontroles dienests pamatoti pieņēmis lēmumu par pieteicējas atcelšanu no maksātnespējas procesa administratora amata. Lietā nav konstatējami apstākļi, kas radītu šaubas par Lēmuma atbilstību samērīguma principam vai norādītu, ka gadījums nav tipisks.

[10] Pieteicēja uzskata, ka Maksātnespējas kontroles dienests jau bija piemērojis Maksātnespējas likuma 17.^{1}panta pirmo daļu, kas noteic, ka dienesta direktors atbrīvo maksātnespējas procesa administratoru no amata pēc viņa lūguma, tāpēc nebija tiesiska pamata šo lēmumu atcelt un izdot cita satura administratīvo aktu.

Vērtējot minēto, tiesa norāda turpmāko.

No lietas materiāliem redzams, ka pieteicēja 2023.gada 19.jūnijā vērsās Maksātnespējas kontroles dienestā ar iesniegumu, kurā lūdza viņu atbrīvot

no maksātnespējas procesa administratora amata, savukārt iestāde jau pirms konkrētā iesnieguma saņemšanas bija vērsusies tiesā ar prasību par pieteicējas atcelšanu no maksātnespējas procesa administratora amata divos maksātnespējas procesos, turklāt no lietas materiāliem redzams, ka iestāde savu pieteikumu uzturēja, kas izriet no Maksātnespējas kontroles dienesta 2023.gada 14.jūlija paziņojuma Rīgas pilsētas tiesai. Turklāt paziņojumā Maksātnespējas kontroles dienests ir norādījis, ka pieteicēja atbrīvota no amata pēc pašas vēlēšanās 2023.gada 3.jūlijā, bet, ņemot vērā to, ka pieteikuma izskatīšanai ir būtiska nozīme, uzturēja tiesā iesniegtos pieteikumus.

Noteikumu Nr.288 110.punkts noteic, ja maksātnespējas procesa administrators iesniedzis Maksātnespējas administrācijā iesniegumu par atbrīvošanu no amata, Maksātnespējas administrācijas direktors 10 darbdienu laikā no iesnieguma saņemšanas dienas pieņem lēmumu par atbrīvošanu no amata.

No minētās normas izriet, ka Maksātnespējas kontroles dienestam bija jāizdod administratīvais akts 10 darba dienu laikā. Vienlaicīgi, neatsaucot savus prasījumus par pieteicējas atcelšanu no amata civillietā Nr./numurs A/u n Nr./numurs B/, Maksātnespējas kontroles dienests jau pauda savu nostāju, ka process iestādei ir aktuāls.

Kaut arī pieteicēja norāda, ka nav varējusi sekot līdzi procesiem tiesā konkrētajās civillietās, ņemot vērā, ka pieteicēja bija atbrīvota no amata un viņai bija liegta pieeja gan Elektroniskajai maksātnespējas uzskaites sistēmai, gan Tiesu informācijas sistēmai, maz ticams, ka pieteicējai nebija iespējas sekot līdzi procesiem, pie apstākļa, ka pieteicēja bija viena no procesa dalībniecēm. Var piekrist pieteicējas argumentam, ka viņai bija liegta pieeja profesionālajām sistēmām, ar ko var darboties tikai konkrētā amatā esošs cilvēks, vienlaicīgi jebkurai personai, kura ir iesaistīta tiesvedības procesā, ir iespēja kā sazināties ar tiesu, tā sekot līdzi tiesvedībai elektroniskās lietas portālā autorizējoties. Tas, ka pieteicēja, zinot par tiesvedības procesiem, tiem nesekoja līdzi, neattaisno viņas nezināšanu par procesu norisi, nolēmumu nepārsūdzēšanu.

Apstāklis, ka iestāde ir atcēlusi jau izdotu administratīvo aktu, izdodot cita satura administratīvo aktu, jo ir mainījušies faktiskie apstākļi, ir tiesisks process, tiesa minētajā pārkāpumus nesaskata.

Izskatāmajā gadījumā Maksātnespējas kontroles dienestam bija jāizdod obligātais administratīvais akts par pieteicējas atcelšanu no maksātnespējas procesa administratora amata atbilstoši šī sprieduma [7]-[9] punktā konstatētajiem apstākļiem. Konkrēto gadījumu nav pamata uzskatīt par netipisku, tādēļ nav pamata atkāpties no tiesību normā paredzēto obligāto seku piemērošanas.

Tas, ka pieteicēja pirms tiesas nolēmuma pieņemšanas par atcelšanu no maksātnespējas procesa administratora pienākumu pildīšanas iesniegusi iesniegumu par atbrīvošanu no maksātnespējas procesa administratora amata, nenozīmē, ka Lēmums ir prettiesisks vai izdots nepamatoti.

Tiesas ieskatā pieteicēja pamatoti atcelta no maksātnespējas procesa administratora amata, atceļot lēmumu par atbrīvošanu no amata pēc pašas lūguma, jo jāņem vērā, ka maksātnespējas procesa administratora atcelšana no amata un atbrīvošana no amata rada atšķirīgas tiesiskās sekas.

Maksātnespējas likuma 13.panta otrās daļas 2.punkts noteic, ka par maksātnespējas procesa administratoru nevar būt persona, kura ir atcelta no maksātnespējas procesa administratora amata saskaņā ar šā likuma 17.^{2}panta pirmās daļas 5. vai 6.punktu, ja no atcelšanas vai sertifikāta izbeigšanas dienas nav pagājuši pieci gadi. Savukārt, ja Maksātnespējas kontroles dienesta 2023.gada 3.jūlija lēmums Nr.1-11/2023/6 netiktu atcelts un pieteicēja tiktu atbrīvota no maksātnespējas procesa administratora amata pēc viņas lūguma, šādas tiesiskās sekas neiestātos.

Ņemot vērā, ka ar diviem tiesas nolēmumiem konstatēts, ka pieteicēja divos maksātnespējas procesos pieļāvusi pārkāpumus un tāpēc atcelta no maksātnespējas procesa administratora pienākumu veikšanas, šādu tiesisko seku attiecināšana uz pieteicēju ir pamatota un samērīga, tāpēc Lēmums ir tiesisks un pamatots.

[11] Pieteicēja uzskata, ka viņas tiesiskā paļāvība konkrētā procesa ietvaros ir aizskarta, jo pieteicēja paļāvās, ka iestādes lēmums būs konsekvents, ka iestāde nemainīs savu viedokli, tāpēc arī nerealizēja aizstāvības pozīciju civilprocesos, kas ierosināti pēc Maksātnespējas kontroles dienesta pieteikumiem par pieteicējas atcelšanu no maksātnespējas procesa administratora pienākumu veikšanas konkrētajos procesos, jo uzskatīja, ka jau ir atbrīvota no amata pēc pašas vēlēšanās.

Tiesa šim pieteicējas argumentam nepiekrīt, norādot turpmāko.

Administratīvā procesa likuma 10.pants noteic, ka privātpersona var paļauties, ka iestādes rīcība ir tiesiska un konsekventa. Iestādes kļūda, kuras pieļaušanā privātpersona nav vainojama, nedrīkst radīt privātpersonai nelabvēlīgas sekas.

Tiesa norāda, ka tiesiskās paļāvības princips ir saistīts ar iestādes rīcības prognozējamību, proti, ka privātpersona var paļauties, ka iestādes rīcība ir pareiza, jo šī rīcība ir pamatota ar tiesību normām. Tomēr privātpersonas tiesiskā paļāvība ne vienmēr ir aizsargājama – vai vismaz ne pilnībā aizsargājama. Lai noskaidrotu, vai privātpersonas tiesiskā paļāvība ir aizsargājama, apstiprinoši jāatbild uz šādiem jautājumiem: 1) vai bija kaut kas, uz ko varēja paļauties; 2) vai persona uz to tiešām paļāvās; 3) vai attiecīgās privātpersonas paļāvība ir aizsardzības vērta (Senāta 2005.gada 22.februāra spriedums lietā Nr.SKA-30/2005).

Persona nevar paļauties, ka saņems kādu labumu, ja personai no tiesību normām izrietoši tas nepienākas.

Pieteicēja pēc tam, kad bija iesniegusi iesniegumu atbrīvot viņu no maksātnespējas procesa administratora amata, uzzināja par diviem tiesvedības procesiem civillietās, kur Maksātnespējas kontroles dienests ir vērsies ar pieteikumu atcelt pieteicēju no maksātnespējas procesa administratora amata, jo viņa ļaunprātīgi izmanto savas pilnvaras. Turklāt no lietas materiāliem redzams, ka vienā no procesiem pieteicēja ir sniegusi savus paskaidrojumus, savukārt Maksātnespējas kontroles dienests ir skaidrojis Rīgas pilsētas tiesai, ka procesus vēlas turpināt dēļ tiesvedības aktualitātes. Apstāklis, ka pieteicēja nesekoja līdzi tiesvedības procesiem un to rezultātiem, neatbrīvo pieteicēju no sekām, kas iestājās, kad nolēmumi civillietās stājās spēkā.

Tiesa, vērtējot lietas apstākļus, nekonstatē, ka pieteicējai būtu radusies tiesiskā paļāvība. Kaut arī attiecībā pret pieteicēju bija pieņemts lēmums par pieteicējas atbrīvošanu no amata 2023.gada 3.jūlijā, zinot par spēkā esošām tiesvedībām, kuru mērķis ir pieteicējas atcelšana no maksātnespēja procesa administratora pienākumiem konkrētajos procesos, maz ticams, ka pieteicēja nezināja par sekām, kādas var iestāties. Tāpat pie apstākļa, ka pieteicējai ir augstākā juridiskā izglītība, pieteicējai ir saprotamas atšķirīgās sekas, kādas iestājas atbrīvojot no amata un atceļot no amata maksātnespējas procesa administratoru.

Pieteicēja uzskata, ka Lēmuma pieņemšanas laikā nebija būtiski mainījušies ne faktiskie, ne tiesiskie apstākļi. Tiesa norāda uz pretējo, konkrēti, spēkā stājās divi nolēmumi civillietās par pieteicējas atcelšanu no maksātspējas procesa administratora pienākumiem, kas bija pamats iestādei izdot administratīvo aktu, jo, mainoties apstākļiem, mainījās arī sekas, kas būtu piemērojamas attiecībā pret pieteicēju. Turklāt laika periods starp abiem izdotajiem administratīvajiem aktiem ir 1,5 mēneši, kas nav vērtējams kā ilgs laiks.

Līdz ar to tiesa nekonstatē, ka būtu iestājies kāds apstāklis, kas liecinātu, ka pieteicēja varēja paļauties uz to, ka, mainoties apstākļiem, nemainīsies iestādes lēmums, turklāt, ka pieteicējas tiesiskā paļāvība būtu aizsardzības vērta.

[12] Tiesa, vērtējot pieteicējas argumentu, ka nav sabiedrības ieguvuma no tā, ka pieteicēja atcelta no maksātnespējas procesa administratora amata, jo pieteicēja jau bija atbrīvota no amata, turklāt negatavojas nākotnē pretendēt uz maksātnespējas procesa administratora amatu, norāda turpmāko.

Kā jau iepriekš spriedumā skaidrots, atbrīvošanai no maksātnespējas procesa administratora amata un atcelšanai ir dažādas sekas.

Tiesa norāda, ka likumdevējam ir rīcības brīvība izvirzīt prasības attiecībā uz konkrētu profesionālo darbību, ciktāl tas nepieciešams sabiedrības interesēs (sk. Satversmes tiesas 2017.gada 24.novembra sprieduma lietā Nr.2017-07-01 13.1.punktu).

Izstrādājot Maksātnespējas likuma grozījumus (kuri citstarp ietvēra Maksātnespējas likuma 17.^{2}panta pirmās daļas 5.punktu un 13.panta otrās daļas 2.punktu spēkā esošajā redakcijā) likumdevēja mērķis bija mainīt esošo maksātnespējas procesa administratoru ienākšanas profesijā un uzraudzības modeli, lai atjaunotu sabiedrības uzticēšanās līmeni maksātnespējas procesa administratoru profesijai un maksātnespējas procesa norises likumībai kopumā, cita starpā, paredzot stingrākas prasības maksātnespējas procesa administratoru kvalifikācijai, reputācijai un profesionalitātei (sk. likumprojekta anotāciju http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/46F0710633B835A1C22580650038AEF9?OpenDocument).

Līdz ar to uz pieteicēju ir attiecināmas noteiktās tiesiskās sekas. Priekšroka dodama tiesiskajai noteiktībai un, konkrēti, noteiktam aizliegumam atbilstoši Maksātnespējas likuma 13.panta otrās daļas 2.punktam noteiktu termiņu kļūt par maksātnespējas procesa administratoru. Pamatojoties uz minēto, tiesa, pretēji pieteicējas viedoklim, nekonstatē, ka Maksātnespējas kontroles dienests nav ievērojis privātpersonas tiesību ievērošanas principu, vienlīdzības principu, samērīguma principu un procesuālā taisnīguma principu attiecībā pret pieteicēju, pieņemot Lēmumu.

[13] Ņemot vērā šajā spriedumā konstatēto un secināto, tiesa atzīst, ka pārsūdzētais Lēmums ir tiesisks un pamatots, savukārt pieteikums – noraidāms.

[14] Tiesa papildus norāda, tiesai nav pienākuma atbildēt uz pilnīgi visiem procesa dalībnieku izteiktajiem argumentiem, vien tiem, kuriem ir būtiska nozīme lietā (Senāta 2019.gada 5.jūlija sprieduma lietā Nr.A420204717 10.punkts). Tiesa ir atbildējusi uz būtiskajiem pieteicējas argumentiem lietā, bet uz pārējiem, kam nav nozīmes no tiesību viedokļa, procesuālās ekonomijas nolūkā atbildes nesniegs.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Maksātnespējas kontroles dienesta 2023.gada 21.augusta lēmuma Nr.1-11/2023/8 „Par atcelšanu no maksātnespējas procesa administratora amata" atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese D.Grabovska